

**Ομάδα Δράσης για την Υγεία, τις Σχέσεις,
την υγιή Σεξουαλικότητα, την Εκπαίδευση,
τα Ιδανικά, τις Αξίες
και συνυπογράφοντες πολίτες**

**Προς: Υπουργό Παιδείας, Έρευνας &
Θρησκευμάτων, κ. Γαβρόγλου**

Κοινοποίηση: Όπως Πίνακας Αποδεκτών

Αθήνα, 18/03/2018

**Θέμα: Επιστολή διαμαρτυρίας για την διδασκαλία του άξονα «Έμφυλες ταυτότητες»
της Θεματικής Εβδομάδας στα Γυμνάσια**

Αξιότιμε κ. Υπουργέ,

Κατανοώντας το δύσκολο έργο της παροχής υψηλού επιπέδου παιδείας στους νέους, θεωρούμε καθήκον μας να σας εκθέσουμε τις απόψεις μας για τον άξονα «Έμφυλες ταυτότητες» της «Θεματικής Εβδομάδας» και να ζητήσουμε παρεμβάσεις προς όφελος των μαθητών.

Κατά το σχολικό έτος 2016-2017, το Υπουργείο Παιδείας αιφνιδίασε γονείς, Εκπαιδευτικούς, μαθητές Γυμνασίου, ειδικούς Υγείας και όλη την Ελληνική κοινωνία, με **«Εξαιρετικά επείγουσα»** εγκύκλιο προς τα Γυμνάσια (23-12-2016 Αρ. Πρωτ. Φ20.1/220482/Δ2), με θέμα: *«Υλοποίηση στο Γυμνάσιο Θεματικής Εβδομάδας και Ευαισθητοποίησης σε ζητήματα Διατροφής, Εθισμού-Εξαρτήσεων και **Εμφύλων Ταυτοτήτων**»* [1]. Στην ενότητα «Έμφυλες Ταυτότητες» υπάρχουν οι εξής επιμέρους θεματικές ενότητες: *«Σωματικές αλλαγές στην εφηβεία», «Βιολογικό και κοινωνικό φύλο», «Αποδομώντας τα έμφυλα στερεότυπα», «Ανθρώπινα δικαιώματα και δικαιώματα των γυναικών»*. Η διδασκαλία της Θεματικής Εβδομάδας είναι **υποχρεωτική** για τους μαθητές και τους διδάσκοντες.

Άμεσα αρθρώθηκε συγκροτημένος λόγος σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο, σε μία προσπάθεια κατανόησης και αποσαφήνισης εννοιών και κινήτρων για την διδασκαλία της ενότητας «έμφυλες ταυτότητες» ώστε η κοινωνία να διαμορφώσει την στάση της ενημερωμένη και όχι αιφνιδιασμένη!

Παρά τις αντιδράσεις της Ελληνικής κοινωνίας, το Υπουργείο Παιδείας με νέα επείγουσα εγκύκλιο (8-11-2017 Αρ. Πρωτ. Φ20.1/ 192356 Δ2) [2] επαναφέρει στο τρέχον σχολικό έτος (2017-2018) την Θεματική Εβδομάδα, διατηρώντας την επίμαχη ενότητα «Έμφυλες Ταυτότητες» και το ίδιο επιστημονικά αμφισβητούμενο, και πιθανά επιβλαβές για τους ανηλικούς διδακτικό υλικό και τρόπο διδασκαλίας [3]

Οι ενστάσεις των γονέων (Σύλλογοι γονέων), των διδασκόντων (ΟΛΜΕ, ΕΛΜΕ), των ειδικών Επιστημόνων Υγείας και Κοινωνιολογίας, Νομικών, της Εκκλησίας, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αλλά και ολόκληρης της κοινωνίας (επιστολές πολιτών προς τους αρμοδίους, ψηφίσματα και εκδηλώσεις συλλόγων και Δημοτικών Συμβουλίων) χλευάσθηκαν, συκοφαντήθηκαν, παρεμποδίστηκαν ή και διεκότησαν βίαια, και εν τέλει αγνοήθηκαν.

ΣΚΟΠΟΣ

Μέσω της Θεματικής Εβδομάδας δεν επιδιώκεται μόνο η απόκτηση πληροφοριών ή γνώσεων αλλά και η αλλαγή αντιλήψεων και συμπεριφορών, τόσο των μαθητών, όσο και των εκπαιδευτικών. Αυτό βέβαια είναι επιθυμητό, εφ' όσον αυτές οι αλλαγές είναι συμβατές με τις αξίες και πεποιθήσεις γονέων/κηδεμόνων και συμβαδίζουν με την σύγχρονη επιστημονική γνώση.

Δεν γνωρίζουμε πως αιτιολογείται το «*Εξαιρετικά επείγον*» της εγκυκλίου: Στηρίζεται σε δεδομένα και ευρήματα που δείχνουν ότι υπάρχει άμεσος κίνδυνος για την υγεία των μαθητών; Μήπως θεωρεί το Υπουργείο Παιδείας ότι αυτό λείπει από την εκπαίδευση και την Ελληνική κοινωνία; Ή μήπως οι «υποχρεώσεις» που έχει αναλάβει η Ελλάδα περιλαμβάνουν υποχωρήσεις σε ομάδες συμφερόντων και σε οδηγίες κέντρων εξουσίας της αλλοδαπής, που διαπίστωσαν καθυστέρηση στην εφαρμογή των οδηγιών τους (βλ. Stop Trans Pathologization);

Καταρχάς θα πρέπει να είναι σαφές σε όλους ότι **κάθε διδασκαλία σχετική με την ερωτική ζωή και την σεξουαλικότητα (συμπεριλαμβανομένου του φύλου και του σεξουαλικού προσανατολισμού), αποτελεί σεξουαλική διαπαιδαγώγηση**. Το να διδάσκονται στο σχολείο θέματα που άπτονται της σεξουαλικότητας, δεν είναι δουλειά «επείγουσα» και δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται με προχειρότητα και επιπολαιότητα. Ένα σημαντικό ερώτημα, είναι το κατά πόσον είναι σε θέση οι εκπαιδευτικοί ή οι λοιποί συμμετέχοντες «φορείς», κυρίως ΜΚΟ, να παρέχουν γνώσεις και εκπαίδευση για θέματα σεξουαλικής υγείας και ερωτικών σχέσεων. Έχει προηγηθεί κάποια συστηματική εκπαίδευση και με τι περιεχόμενο; Η κατάλληλη εκπαίδευση των εκπαιδευτικών έχει αποδειχθεί ότι είναι εξαιρετικά σημαντικός παράγοντας για την παροχή κατανοητής σεξουαλικής αγωγής υγείας στα σχολεία [4]. **Κάθε προσπάθεια σεξουαλικής αγωγής θα πρέπει να βασίζεται σε ισχυρά επιστημονικά ευρήματα για την αποτελεσματικότητά της**. Η Θεματική Εβδομάδα αναφερόμενη στον «Σκοπό και Αναγκαιότητα» της επικαλείται τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (Π.Ο.Υ), που «*προτείνει σχεδιασμό εκπαιδευτικών πολιτικών και ανάπτυξη μετασχηματιστικών δράσεων στα σχολεία, που θα εστιάζουν στην προαγωγή της υγείας και της ευημερίας των παιδιών και εφήβων*». Το ΙΕΠ, σχεδιάζοντας την Θεματική Εβδομάδα ξεχνά (ή αγνοεί) ότι **ο Π.Ο.Υ. συνιστά την διαμόρφωση των Πολιτικών Αγωγής Υγείας, βάσει επιστημονικών ενδείξεων και ζητά οι προτεινόμενες παρεμβάσεις να έχουν αποδεδειγμένη αποτελεσματικότητα [5]**. Οι εκπαιδευτικοί, επαγγελματίες υγείας, ερευνητές και κυρίως όσοι σχεδιάζουν τις πολιτικές υγείας, πρέπει να γνωρίζουν ότι: οι στρατηγικές εκπαίδευσης στην σεξουαλική υγεία πρέπει να βασίζονται σε σαφείς ενδείξεις αποτελεσματικότητας, που να προκύπτουν από υψηλής ποιότητας έρευνα, συστηματικές ανασκοπήσεις και μετααναλύσεις[6]. Επί πλέον (και αυτό έχει επικυρωθεί από δικαστική απόφαση στο Maryland) **σε περιπτώσεις αντικρουόμενων απόψεων θα πρέπει να διδάσκονται στα παιδιά τα επιστημονικά επιχειρήματα και των δύο πλευρών**.

Για να διαπιστωθεί η **αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων αγωγής υγείας στα σχολεία**, ο Π.Ο.Υ. διενήργησε μέσω του οργανισμού Cochrane μία ανασκόπηση/μεταανάλυση. Τα προγράμματα αγωγής σεξουαλικής υγείας, δεν μετααναλύθηκαν **λόγω ελάχιστων αξιόπιστων ερευνητικών δεδομένων [7]**. Άλλη ανασκόπηση του οργανισμού Cochrane πάνω στην αποτελεσματικότητα της σεξουαλικής αγωγής στα σχολεία στην πρόληψη της εγκυμοσύνης συμπεραίνει ότι «δεν έχει επίδραση στον αριθμό των κυήσεων» [8]. **Συνεπώς, δεν υπάρχουν επιστημονικώς τεκμηριωμένα δεδομένα για την αποτελεσματικότητα της σεξουαλικής αγωγής στα σχολεία.**

Δυστυχώς, στην περίπτωση της «Θεματικής Εβδομάδας» ορισμένοι εκμεταλλεύονται την άγνοια των μη ειδικών, για να παρουσιάσουν και να προωθήσουν αστήρικτες απόψεις ως δήθεν επιστημονικές.

ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ

Η διδασκόμενη ύλη αλλά και οι διδάσκοντες προέρχονται σε μεγάλο βαθμό από ΜΚΟ, ως να μην υπηρετούν στο Ελληνικό Δημόσιο υψηλού επιπέδου εκπαιδευτικοί, ειδικοί ψυχικής υγείας και κοινωνικοί επιστήμονες.

Το υλικό της ενότητας «έμφυλες ταυτότητες» (βλ. στο τέλος του κειμένου) βρίθεται από ανακρίβειες, παραπληροφόρηση, διαστρεβλώσεις της λογικής και έλλειψη επιστημονικής τεκμηρίωσης. Η μάθηση βασίζεται σε βιωματικές μεθόδους, με υποχρεωτική την συμμετοχή και την έκφραση άποψης εκ μέρους των μαθητών. Προτείνεται μάλιστα περαιτέρω διερεύνηση των απόψεων όσων παιδιών εκφράζουν διαφορετική γνώμη και **«μπορεί να μην δεχτούν το γεγονός ότι υπάρχει ανισότητα ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες ή να προσπαθήσουν να υπερασπιστούν τους λόγους για τους οποίους άνδρες και γυναίκες αντιμετωπίζονται διαφορετικά»**, λες και τα παιδιά μπορούν να υποστηρίξουν την θέση τους απέναντι σε ενήλικους με ρόλο εξουσίας όπως είναι οι δάσκαλοι τους, και απέναντι σε δυσνόητες κοινωνιολογικές θεωρίες που απαιτούν γνώσεις και κριτική ικανότητα ενήλικου. πχ, τα παιδιά καλούνται να τοποθετηθούν μπροστά σε όλους, πηγαίνοντας στην μία ή την άλλη άκρη ενός διαχωρισμένου με μία γραμμή δωματίου, κοντά ή μακριά από την γραμμή, ανάλογα με τις πεποιθήσεις τους. Τα σενάρια που ζητούν απ' τα παιδιά να πάρουν θέση κοντά ή μακριά στη γραμμή, θα πρέπει να εξεταστούν υπό την οπτική του κοινωνικού κομφορμισμού, δηλαδή της τάσης του ατόμου να προσαρμόζει τη συμπεριφορά του στις επιταγές της ομάδας στην οποία ανήκει. Διότι το άτομο ενδόμυχα επιθυμεί την ασφάλεια του ανήκειν, ακόμη κι αν απεμπολήσει τις ιδέες του και υιοθετήσει αυτές του συνόλου, παρόλο που δεν το εκφράζουν. Ποιος έφηβος λοιπόν θα τολμήσει να διαφοροποιήσει την θέση του από την προτεινόμενη άποψη, που μάλιστα εκπροσωπείται από τον εκπαιδευτικό;

Στο εγχειρίδιο «*Εφηβικές ταυτότητες φύλου*» (σελ. 8,9) [9] αναφέρεται ότι οι διδασκόμενες απόψεις οφείλονται στην ανάπτυξη της φεμινιστικής θεωρίας. Όμως η εξέταση της λειτουργίας των φύλων και ο ρόλος τους μόνο από σκοπιά φεμινιστική και όχι από τις επιστήμες στο σύνολό τους αποτελεί μονομερή αντιμετώπιση. Και πράγματι η βιβλιογραφία του ανωτέρου εγχειριδίου μαρτυρεί τη μονομέρεια αυτή (σελ. 15-16)

ΦΥΛΟ

Αν και η διδακτική ενότητα φέρει τον τίτλο «*Σώμα και ταυτότητα*», ο επιστημονικός κλάδος της ανθρώπινης φυσιολογίας «*λάμπει*» δια της παρασιώπησής του! Οι διαφορές μεταξύ των δύο φύλων στην ανατομία, στην ορμονική λειτουργία, στον εγκέφαλο, στην αναπαραγωγή, στην διαφορετική ανθεκτικότητα σε νόσους κλπ σχεδόν ισοπεδώνονται. Όμως οι διαφορές στο βιολογικό σώμα δεν σημαίνουν ανισότητα και αδικία, αλλά διαφορετικές ικανότητες και διεκπεραίωση διαφορετικών λειτουργιών. Είναι παραπλανητικό να ταυτίζεται η ομοιότητα με την ισότητα.

Οι διαφορές στις συμπεριφορές ρόλου φύλου, ως προς το ντύσιμο, το παιχνίδι την συμπεριφορά και τις προσδοκίες ονομάζονται «*παραδοσιακές ή άκαμπτες έμφυλες νόρμες*» και παρουσιάζονται ως κάτι πολύ αρνητικό, γιατί δήθεν «*περιορίζουν την ταυτότητα*» (εγχειρίδιο *youth4youth*, σελ. 6). Αναφέρεται χαρακτηριστικά «*η «γυναίκα» δεν προϋπάρχει, όπως δεν προϋπάρχει και καμιά αλήθεια, καμιά πραγματικότητα! Είναι κοινωνική κατασκευή, όπως και η έννοια «άνδρας»*»

Στις υποενότητες «*Βιολογικό και κοινωνικό φύλο*» και «*Αποδομώντας τα έμφυλα στερεότυπα*» προτείνεται η υλοποίηση προγράμματος του Μεσογειακού Ινστιτούτου *Μελετών Κοινωνικού Φύλου με τίτλο «Youth4youth»* [10]. Στη δραστηριότητα «*Βιολογικό και κοινωνικό φύλο*» υπάρχει ενότητα με τον παραπλανητικό τίτλο «*Η φυλακή του φύλου*». Οι μαθητές μπορεί να υποθέσουν την καθόλα αντιεπιστημονική άποψη ότι το βιολογικό τους φύλο αποτελεί «*φυλακή*», (με την λογική συνέπεια της πιθανής απόδρασης από αυτό με κοινωνική ή και βιολογική μετάβαση;) Οι μαθητές και οι μαθήτριες διδάσκονται ότι «*το φύλο δεν είναι βιολογικό χαρακτηριστικό, ότι «τους περιορίζει, τους παγιδεύει και είναι φυλακή», ότι «οι έμφυλες νόρμες και τα στερεότυπα δημιουργούν μια καταστροφική διαίρεση μεταξύ ανδρών και γυναικών και γεννούν την ανισότητα των φύλων*», ότι το να εκφράζονται σύμφωνα με το φύλο τους σημαίνει ότι «*ζουν μέσα σε κουτιά*». Ερωτώνται οι μαθητές «*Σε ποιο βαθμό νομίζεις ότι βρίσκεσαι μέσα στο κουτί;*» (εγχειρίδιο *youth4youth*, σελ. 37). Καλούνται οι μαθητές «*να αξιολογήσουν και να αναθεωρήσουν τα «κληρονομημένα» στερεότυπα τους... και να τα αποδομήσουν*», υποστηρίζοντας ότι με αυτόν τον τρόπο «*θα αναπτύξουν συμπεριφορές μηδενικής ανοχής έναντι της βίας*». πχ επί λέξει αναφέρεται: «*Τα χαρακτηριστικά στα κουτιά του φύλου στα κορίτσια, είναι πιθανό να περιλαμβάνουν: Ευαίσθητα, με μακριά μαλλιά, αδύνατα, λεπτεπίλεπτα, ευάλωτα, εξαρτημένα από τους άνδρες, κλαίνε εύκολα, αδύναμα, καλά στις γλώσσες και τις τέχνες, καλές μητέρες, ντροπαλά, άτολμα, σεμνά, δεν πρέπει να βρίζουν, να είναι σέξι, να φλερτάρουν, φροντίζουν τα παιδιά και τα άλλα μέλη της οικογένειας, κ.λπ*». Επομένως σύμφωνα με την Θεματική Εβδομάδα το προτεινόμενο στερεότυπο για τα κορίτσια είναι να είναι αναίσθητα, να έχουν κοντά μαλλιά, να είναι παχύσαρκα, χοντροκομμένα, να μην εκφράζονται συναισθηματικά, να αποτυγχάνουν στις γλώσσες και στις τέχνες, να είναι κακές μητέρες, ξεδιάντροπα, παράτολμα, άσεμνα, να βρίζουν, να φλερτάρουν και να μην ασχολούνται με τα παιδιά και τα άλλα μέλη της οικογένειας;

Δηλαδή, οι μαθητές και οι μαθήτριες που έχουν τυπικές συμπεριφορές και χαρακτηριστικά του φύλου τους στοχοποιούνται και ενοχοποιούνται, καθώς αυτά χαρακτηρίζονται ως «*επιβεβλημένα κοινωνικά στερεότυπα*», που μάλιστα «*η επιβολή τους συμβάλλει στην εκδήλωση της έμφυλης βίας*»

Στο προτεινόμενο για διδασκαλία εγχειρίδιο «Όλα τα παιχνίδια για όλα τα παιδιά» [11] αναφέρεται ότι **«η έμφυλη διχοτόμηση των παιχνιδιών αναπαράγει και ενισχύει την εσφαλμένη αντίληψη ότι τα αγόρια και τα κορίτσια είναι τελείως διαφορετικά...και κατά συνέπεια αναπαράγονται τα έμφυλα στερεότυπα και περιορίζονται οι δυνατότητες ολόπλευρης ανάπτυξης των παιδιών»** χωρίς να τεκμηριώνεται αυτή η διδασκόμενη κινδυνολογία. Υποστηρίζει μάλιστα η συγγραφέας ότι **«τα επιστημονικά δεδομένα δεν προσφέρουν καμία άφεση στο επίπεδο της ηθικής ότι η έμφυλη διχοτόμηση των παιχνιδιών έχει βιολογικό έρεισμα»**. Αντίθετα όμως, η επιστήμη έχει επιβεβαιώσει ότι η επιλογή δραστηριότητας και παιχνιδιού εξαρτάται πολύ από το φύλο και από βιολογικούς παράγοντες όπως οι ορμόνες στην εμβρυική και πρώιμη βρεφική ηλικία. Επίσης προτρέπει τους ενήλικους (γονείς και εκπαιδευτικούς) **«παίζοντας με τα παιδιά να τα εξοικειώνουν και με παιχνίδια που δεν θεωρούνται κατάλληλα για το φύλο τους»**. Σε άλλο σημείο τίθεται στα παιδιά το ερώτημα: **«Γιατί είναι κακό τα αγόρια να δοκιμάζουν πώς είναι να στέκονται ή να περπατάνε και με τα παπούτσια της μαμάς, να δοκιμάζουν τα ρούχα (δεν εξηγεί: τη μπλούζα ή πχ. τη φούστα, τα φορέματα κτλ;) και τα κοσμήματα της αδελφής τους, να ντυθούν πριγκίπισσα ή σταχτοπούτα σε ειδικές περιστάσεις;» Παροτρύνονται δηλαδή τα παιδιά στην παρενδυσία;**

Ακόμα και τα παραμύθια μπαίνουν στο στόχαστρο καθώς η γνωστή φράση «και έζησαν αυτοί καλά και εμείς καλύτερα», στηλιτεύεται ως **«ετεροσεξουαλικός ρομαντισμός»** (με την ίδια λογική βέβαια θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως «ομοσεξουαλικός πειραματισμός» η προτροπή προς παιδιά, γονείς και εκπαιδευτικούς να πειραματίζονται σχεδόν με το ζόρι με παιχνίδια του άλλου φύλου).

Όμως τέτοιες απόψεις, και μάλιστα όταν απευθύνονται προς ανηλίκους, **θα πρέπει να υποστηρίζονται από ισχυρά ερευνητικά δεδομένα, πράγμα που δεν συμβαίνει με το υλικό της Θεματικής Εβδομάδας**. Αντίθετα μάλιστα, πολλές τοποθετήσεις είναι εξαιρετικά αμφιλεγόμενες, καθώς είναι **αποδεδειγμένος ο ρόλος των βιολογικών παραγόντων στην διαμόρφωση των συμπεριφορών φύλου [12,13,14]**. Επίσης οι σύγχρονες επιστημονικές οδηγίες για θέματα ταυτότητας φύλου συνιστούν να ενισχύονται οι κατάλληλες για το φύλο δραστηριότητες και εμφάνιση στην παιδική ηλικία, για να αποφευχθούν προβλήματα και δυσφορία ως προς το φύλο στην εφηβεία [15]. Βάσει των σύγχρονων επιστημονικών δεδομένων, το συγκεκριμένο βιβλίο **δεν έχει θέση στις σχολικές αίθουσες**.

Είναι κακό να αναπτυχθεί ένα αγόρι ως αγόρι και ένα κορίτσι ως κορίτσι; Κάνουν λάθος οι γονείς που τα ανατρέφουν σύμφωνα με το βιολογικό τους φύλο; Θα πρέπει οι γονείς να συμμορφωθούν με τις αμφιλεγόμενες περί «Κοινωνικού φύλου» φιλοσοφικές απόψεις της κυρίας J. Buttler; Μάλλον θα κάνουν καλύτερα να ανατρέξουν στις πηγές της Ελληνικής και Παγκόσμιας σοφίας και φιλοσοφίας: **Ο Πλάτωνας αναφέρει (Νόμοι Α') «Κάθε άνθρωπος που θέλει να γίνει καλός σε κάποιο θέμα πρέπει να ασχολείται με αυτό από μικρός και να βρίσκεται σε συνεχή επαφή, είτε στη δουλειά, είτε στο παιχνίδι, με όσα έχουν σχέση με αυτό το θέμα... Με τα κατάλληλα παιχνίδια τα παιδιά θα μπορέσουν να κατευθύνουν τις κλίσεις και τις επιθυμίες τους προς τον σκοπό που πρέπει να πετύχουν όταν μεγαλώσουν.»** Άρα, φιλοσοφικά μιλώντας, η Θεματική Εβδομάδα αποσκοπεί στο να ΜΗΝ πετύχουν τα παιδιά τον σκοπό της ολοκληρωμένης γυναικείας ή αντρικής ταυτότητας!

Ο θεμελιωτής της λογικής Αριστοτέλης, μας διδάσκει «ότι τα ομοειδή αντικείμενα που υπάγονται σε μια έννοια έχουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά, που το σύνολό τους το

ονομάζουμε βάθος». Δηλαδή τελικά τι ζητείται από τα παιδιά; Να αποδομήσουν το βάθος των ανδρών ή των γυναικών; Και τελικά να αποδομήσουν την ίδια τη λογική;

Το Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων, με διευκρινιστικό κείμενο που απέστειλε προς την Διαρκή Ιερά Σύνοδο [16] υποστηρίζει ότι «η *αμφισβήτηση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων είναι απαραίτητη ώστε να βρουν τα παιδιά τον επαγγελματικό ρόλο που ταιριάζει στην προσωπικότητα και τα ενδιαφέροντά τους, ανεξαρτήτως φύλου*». Όμως, όσοι έχουν εμπειρία στο θέμα των εκπαιδευτικών και επαγγελματικών επιλογών των Ελλήνων μαθητών γνωρίζουν ότι, όσα λέει το Υπουργείο αντιστοιχούν σε άλλη κοινωνία, σε άλλο σημείο του πλανήτη. Στην Ελλάδα οι γονείς θέτουν σε υψηλή προτεραιότητα την μόρφωση των παιδιών τους και υποστηρίζουν τις επαγγελματικές επιλογές τους ανεξαρτήτως φύλου. Υπήρχε μάλιστα και μάθημα επαγγελματικού προσανατολισμού στο Γυμνάσιο, που το Υπουργείο προσφάτως κατήργησε, όπως επίσης και Γραφεία Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού μέσα σε αρκετές σχολικές μονάδες, τα οποία κι αυτά καταργήθηκαν πριν μερικά χρόνια (θεωρώντας ίσως ως χρησιμότερη παρέμβαση την αμφισβήτηση των φύλων;)

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Στο εγχειρίδιο «*Εφηβικές ταυτότητες φύλου: διερευνώντας τον παράγοντα φύλο στο σχολικό πλαίσιο*» [17] σε δραστηριότητα που έχει σκοπό «**να συγκεντρώσει πληροφορίες για τον τρόπο με τον οποίο διαμορφώνονται οι ρόλοι και οι σχέσεις των φύλων στις οικογένειες των εφήβων**» (σελ. 49) διερευνώνται οι ρόλοι, οι αρμοδιότητες, οι σχέσεις, το κλίμα που επικρατεί στην οικογένεια, ποιος κάνει ποιες δουλειές, πως ασχολούνται οι γονείς με τα παιδιά, τα χαρακτηριστικά των γονιών, τα συναισθήματα, τις σχέσεις μεταξύ τους (αναφέρονται ως επιλογές: «*συμπεριφορά ευγενική, επιθετική, κυριαρχική, εξουσιαστική, υποταγής*» δηλαδή προκρίνονται ως αυτονόητες και αναμενόμενες οι αρνητικές συμπεριφορές!) κ.α. **Ρωτάμε: όλα αυτά δεν αποτελούν προσωπικά δεδομένα; Δεν παραβιάζεται η ιδιωτική ζωή της οικογένειας; Έχει κάποιος το δικαίωμα να ανιχνεύει και να παρακολουθεί την ιδιωτική ζωή των πολιτών; Γνωρίζουν οι γονείς ότι ζητούνται από τα παιδιά τους αυτές οι πληροφορίες; Υπάρχει κάποια συνέχεια στην επεξεργασία των δεδομένων; Υπ' όψιν ότι, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, η διεξαγωγή έρευνας για τέτοιου τύπου θέματα απαιτεί άδεια από το Υπουργείο Παιδείας και ενυπόγραφη γονική συναίνεση, καθώς προβλέπεται η «*διασφάλιση της ενημερωμένης συναίνεσης των συμμετεχόντων στην έρευνα ή των γονέων και κηδεμόνων των μαθητών, όταν η έρευνα απευθύνεται σε ανήλικους μαθητές*», η «*πρόβλεψη της δυνατότητας των συμμετεχόντων στην έρευνα να διακόψουν τη συμμετοχή τους σε οποιοδήποτε στάδιο της διεξαγωγής της*», η «*προστασία των συμμετεχόντων στην έρευνα από την έκθεση σε πιθανό σωματικό ή ψυχολογικό κίνδυνο, ή ταλαιπωρία ή άλλες δυσμενείς για τους ίδιους επιπτώσεις στο πλαίσιο της συμμετοχής τους στην ερευνητική διαδικασία*» [18]. **Δεν είναι δυνατόν να παρακάμπτονται οι νόμιμες προϋποθέσεις εν ονόματι της «υποχρεωτικότητας» της θεματικής εβδομάδας, καθώς αυτές ισχύουν για οποιοδήποτε εκπαιδευτικό πλαίσιο πραγματοποιείται η έρευνα.****

Επί πλέον, μέσω των ερωτημάτων διερεύνησης των οικογενειακών σχέσεων των παιδιών, τοποθετείται εμμέσως πλην σαφώς αρνητικό πρόσημο στις ταυτίσεις των παιδιών με το οικογενειακό μοντέλο λειτουργίας, καθώς αυτές χαρακτηρίζονται ως «*προσκόλληση*» (σελ. 62). Οι νέοι καλούνται να υποκειμενικοποιήσουν τα πάντα (αξίες, ήθος, συνήθειες, σχέσεις,

οικογενειακή ζωή) υπό το πρίσμα του «είναι δικαίωμά μου...» [19] (σελ. 38) και μόλις σε μία τελευταία σειρά προτείνεται στον εκπαιδευτικό να υπενθυμίσει στα παιδιά ότι «υπάρχουν και υποχρεώσεις», για τις οποίες βέβαια δεν γίνεται καμία συζήτηση.

Σε άλλο σημείο (σελ. 68-69) ζητείται από τα παιδιά να καταγράψουν «συμβουλές, παραινήσεις, εντολές, απαγορεύσεις» που «έχουν ακούσει από τους μεγαλύτερους, τους γονείς, τους παππούδες, τις γιαγιάδες, τους δασκάλους». Κατόπιν πρέπει να γράψουν «ποιες από τις παραπάνω εντολές/επιταγές θεωρούν απαραίτητες για να μεγαλώσει ένα παιδί», «ποιες έχουν ακολουθήσει με ευχαρίστηση και χωρίς να διαμαρτυρηθούν» και «ποιες νομίζουν ότι καταπιέζουν το άτομο». Στο σημείο αυτό ξεπερνώνται τα όρια, και υπονομεύεται ευθέως το κύρος της γονεϊκής οριοθέτησης. Δεν νομιμοποιούνται οι υπεύθυνοι των προγραμμάτων (χρησιμοποιώντας ως εφιαλτήριο την φυσιολογική τάση επαναστατικότητας των εφήβων και την αντιδραστικότητα προς την οικογένεια σε αυτή την ηλικιακή φάση) να κλονίζουν τους δεσμούς και την συναισθηματική επένδυση προς τα πρόσωπα της οικογένειας και την εμπιστοσύνη προς τους μεγαλύτερους και ως εκ τούτου φέρουν ευθύνη για την πιθανή αποσταθεροποίηση του συναισθήματος και της συμπεριφοράς των εφήβων.

ΒΙΑ

Η Θεματική Εβδομάδα, απέναντι στο πράγματι σημαντικότερο πρόβλημα της βίας, της παραβατικότητας και της αντικοινωνικότητας, που έχει αυξηθεί ανησυχητικά και στον χώρο της εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων, επιλέγει να δώσει προτεραιότητα στην βία που ασκείται **«εξαιτίας του (πραγματικού ή θεωρούμενου) κοινωνικού φύλου ή σεξουαλικού προσανατολισμού»** (εγχειρίδιο *youth4youth*). Η ύπαρξη των δύο φύλων παρουσιάζεται ως αιτία βίας στην κοινωνία. Αναφέρεται επί λέξει **«η επιβολή έμφυλων νορμών συμβάλλει στη εκδήλωση της έμφυλης βίας»** δίνοντας την εντύπωση ότι πρέπει θέλοντας και μη όλοι να απορρίπτουν οτιδήποτε θεωρούν θηλυκό ή αρρενωπό γιατί αλλιώς χαρακτηρίζονται συνένοχοι βίας... Ο αδιαμφισβήτητος ρόλος της χρήσης αλκοόλ και των ουσιών στην βίαιη συμπεριφορά χαρακτηρίζεται ως «μύθος». Δεν γίνεται καν αναφορά στις βασικές αιτίες της βίαιης και επιθετικής συμπεριφοράς (πχ αντικοινωνική διαταραχή προσωπικότητας, ψυχιατρικές διαταραχές, βία στην οικογένεια, παιδική κακοποίηση και παραμέληση, ανοριοθέτητη και χαοτική διαπαιδαγώγηση, υπερβολική έκθεση σε βία μέσω ΜΜΕ, ταινιών, βίντεο, βιντεοπαιχνιδιών κλπ.) ούτε στην σφαιρική και περιεκτική αντιμετώπιση της βίαιης, παραβατικής και αντικοινωνικής συμπεριφοράς, που στην περίπτωση των ανηλίκων απαιτεί πρώιμες ψυχοκοινωνικές παρεμβάσεις.

Η πρόληψη της βίας είναι γνωστό ότι περιλαμβάνει έγκαιρη αξιολόγηση αναπτυξιακών ψυχολογικών και ψυχοπαθολογικών παραμέτρων του παιδιού, αξιολόγηση οικογενειακού, σχολικού και ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος και της ποιότητας των σχέσεων, έγκαιρη ανίχνευση και αντιμετώπιση κακοποίησης και παραμέλησης, και κατάλληλη ανά περίπτωση αντιμετώπιση από ειδικούς ψυχικής υγείας. Σημαντική βοήθεια προσφέρει η εκπαίδευση στις κοινωνικές δεξιότητες, στην επίλυση προβλημάτων, στην διαχείριση των συναισθημάτων και η αντιμετώπιση προβλημάτων στον λόγο και στην μάθηση.

Ιδιαίτερα προβληματικό είναι το ότι οι δράσεις της Θεματικής Εβδομάδας έχουν μορφή ομαδικής ψυχομετατροπικής μεθόδου (πχ. εκδραμάτιση βίαιων ρόλων από τους

μαθητές και τις μαθήτριες) και μάλιστα από άτομα που δεν έχουν ψυχοθεραπευτική εκπαίδευση, ούτε γνώσεις στην διαχείριση των ψυχολογικών δυναμικών της ομάδας. Επί πλέον οι γονείς δεν έχουν λάβει γνώση.

Παρά το ότι τίθεται ως στόχος του μαθήματος «η εγκαθίδρυση μιας θετικής σχέσης με τον εαυτό και τον άλλο», η προτεινόμενη διδακτέα ύλη και οι βιωματικές-συμμετοχικές δραστηριότητες έχουν αρνητικό περιεχόμενο με έκθεση σε σενάρια βίας, παρακολούθηση εκδραμάτισης βίας, ταύτιση μέσω ρόλων με τον θύτη ή το θύμα, δηλαδή τελικά συνιστούν εκπαίδευση στην βία, που οδηγεί σε εξοικείωση με την βία, ανοχή στην βία και ψυχικό τραυματισμό.

Στη σελ. 64-65 του φυλλαδίου Youth4youth προτείνεται ένα σκετς / παιχνίδι ρόλων από δύο παιδιά, προκειμένου να συνειδητοποιήσουν την «έμφυλη βία». Μέρος του προτεινομένου διαλόγου αποτελούν τα εξής: «Θα πάτε στο γνωστό μπαρ λοιπόν; Το ζευγάρι φεύγει από το μπαρ και οι φίλες της Εβελίνας ανησυχούν. Ξέρουν ότι κάτι δεν πάει καλά σε αυτή τη σχέση». Θεωρείται δηλ. η έξοδος σε μπαρ, η οποία μάλιστα συνήθως συνοδεύεται και από κατανάλωση αλκοόλ, ως φυσιολογική συμπεριφορά για παιδιά Γυμνασίου;

Δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή η χρήση βιωματικών μεθόδων μάθησης στα σχολεία για θέματα σχετικά με την βία και την ερωτική ζωή, γιατί μπορεί να προκαλέσει βλάβη. Επί πλέον θα πρέπει να γίνεται σεβαστή η ιδιωτικότητα της άποψης και το δικαίωμα των παιδιών να μην τοποθετηθούν επί ευαίσθητων θεμάτων.

Επίσης, τουλάχιστον ακατανόητη είναι η εργασία πάνω στις «κακές λέξεις»! Οι καθηγητές πρέπει να ζητήσουν από τα παιδιά «**να συγκεντρώσουν υβριστικές εκφράσεις από την τηλεόραση και τα περιοδικά**». Οι μαθητές καλούνται «**να καταγράψουν στο φύλλο εργασίας όλες τις υβριστικές εκφράσεις και λέξεις που θα ακούσουν να χρησιμοποιούνται στο χώρο του σχολείου ή έξω από αυτό ...από τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές τους... να επεξεργαστούν τα δεδομένα και να κάνουν πίνακες σύμφωνα με τις υποδείξεις**» των εκπαιδευτικών, και να «**παρουσιάσουν τα αποτελέσματα της διερεύνησης στην τάξη**»... (Εφηβικές ταυτότητες: Διερευνώντας τον παράγοντα φύλου στο σχολικό πλαίσιο, σελ.92)[20].

ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ

Υπάρχει συχνή αναφορά στην ομοφυλοφυλική (και διαφυλική) σεξουαλική συμπεριφορά, και η μη αποδοχή της χαρακτηρίζεται ως φοβία (ομοφοβία, τρανσφοβία), υποβάλλοντας την ιδέα ότι όποιος δεν αποδέχεται την ομοφυλοφιλία νοσεί. Οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς θεωρούνται ως φορείς αλλαγής της «φοβικής» νοοτροπίας, ώστε να μεταφερθεί η αλλαγή αυτή στους εφήβους και γενικότερα στην νέα γενιά.

Η εφηβεία, είναι περίοδος όπου η υπό διαμόρφωση προσωπικότητα χρησιμοποιεί ως άμυνα απέναντι στις βιολογικά έντονες ερωτικές παρορμήσεις, την αρνητικότητα απέναντι σε μη-αποδεκτές μορφές οικειότητας. Για παράδειγμα, ένας έφηβος που βαδίζει προς την ενήλικη αρρενωπότητα μπορεί να αποφεύγει την στενή σωματική τρυφερότητα με την μητέρα του, ή με οτιδήποτε θα μπορούσε να υπονοήσει παρεκκλίσεις ή ελλείμματα στον ανδρισμό του. Αυτός ο μηχανισμός διαμόρφωσης της ταυτότητας είναι απολύτως φυσιολογικός και η

αρνητικότητα παροδική. **Η Θεματική Εβδομάδα ενοχοποιεί τους εφήβους για φυσιολογικές αναπτυξιακές διαδικασίες, και προτείνει τι;**

Τα θέματα ταυτότητας φύλου και σεξουαλικού προσανατολισμού, αποτελούν μία ιδιαίτερη περίπτωση, όπου ο τομέας της κοινωνιολογίας, της υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της πολιτικής, εισέβαλε στον χώρο της πρόληψης, της ιατρικής διάγνωσης και θεραπευτικής πρακτικής. Οι ιατροί που ασχολούνται με τα θέματα αυτά, όσο κι αν συμερίζονται τις αξίες περί ισότητας και ισονομίας, έρχονται κατά την άσκηση της κλινικής πράξης αντιμέτωποι με αβεβαιότητα ως προς την επιστημονικότητα των «κατευθυντηρίων οδηγιών πρακτικής», με διλήμματα ως προς τις επιλογές και τις προτεραιότητες της θεραπευτικής αντιμετώπισης και με σοβαρά δεοντολογικά ζητήματα [21]. Τελικά, συμπάσχοντας με το άτομο που ζητά την βοήθειά τους, προσπαθούν μέσα σε περιβάλλον επιστημονικής αβεβαιότητας να ωφελήσουν και να μην βλάψουν. Πόσο μάλλον δυσκολότερο είναι το να διαχειριστούν τα ζητήματα αυτά μη-εξειδικευμένα άτομα, και μάλιστα να τα διδάξουν σε ανηλίκους!

Το ζήτημα των φύλων στην ανθρώπινη κοινωνία δεν είναι μονοδιάστατο, αλλά έχει πολλές πλευρές, προοπτικές και διαστάσεις. Η κατανόησή του απαιτεί γνώσεις και πολυεπίπεδη προσέγγιση. Υπάρχει ένας τεράστιος όγκος επιστημονικών εργασιών που αποδεικνύουν ότι **τα ιδεολογήματα «άνδρας/γυναίκα δεν γεννιέσαι, γίνεσαι», είναι απλοϊκά, επιστημονικά αστήρικτα, και γι' αυτό παραπλανητικά.** Καταγγέλλονται οι ισχύουσες επί χιλιετίες απόψεις ως «στερεότυπα», και στην θέση τους μπαίνουν απόψεις που είναι πολύ περισσότερο στερεότυπες και που χαρακτηρίζονται από άκαμπτες και ακραίες αντιλήψεις για το τι σημαίνει να είσαι άνδρας ή γυναίκα [22]

ΠΡΩΙΜΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΠΟΙΗΣΗ

Τα παιδιά εκτίθενται επίσης σε σενάρια ακατάλληλων σεξουαλικών και άλλων αντικοινωνικών συμπεριφορών, για τις οποίες πιθανώς δεν θα αποκτούσαν επίγνωση εάν δεν τις πληροφορούσαν από το εν λόγω «εκπαιδευτικό» πρόγραμμα (πχ «*τηλεφωνήστε μου για δωρεάν σεξ*»).

Η σύναψη πρώιμων σεξουαλικών σχέσεων παρουσιάζεται ως κάτι πολύ φυσιολογικό, καθώς επανειλημμένα προβάλλεται μέσα από τα αναφερόμενα σενάρια. Αυτό δείχνει και το βάθος της αμάθειας (ή της πρόθεσης;) των σχεδιαστών του υλικού, καθώς διεθνώς καταβάλλεται κάθε προσπάθεια, και μέσα από την σεξουαλική διαπαιδαγώγηση να καθυστερήσει η έναρξη της σεξουαλικής ζωής. Για παράδειγμα, το πρόγραμμα σεξουαλικής αγωγής της Μεγάλης Βρετανίας αναφέρει: **«Η αποτελεσματική σεξουαλική διαπαιδαγώγηση δεν ενθαρρύνει πρώιμες σεξουαλικές εμπειρίες και πειραματισμούς. Πρέπει να διδάξει τους νέους να σέβονται τους εαυτούς τους και τους άλλους, να τους βοηθήσει να ωριμάσουν, να κατανοήσουν την ανθρώπινη σεξουαλικότητα, να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση, και να κατανοήσουν γιατί πρέπει να καθυστερήσουν την έναρξη σεξουαλικής δραστηριότητας, να αποκτήσουν την ικανότητα να αντιστέκονται στις διάφορες πιέσεις που ασκούνται σήμερα στους νέους. Οι μαθητές πρέπει να μάθουν τους λόγους για τους οποίους χρειάζεται να καθυστερήσουν την έναρξη της σεξουαλικής δραστηριότητας, καθώς και τα οφέλη που θα αποκομίσουν από αυτή την καθυστέρηση»** [23]. Αλλά και στο ίδιο το ισχύον προτεινόμενο υλικό της θεματικής

εβδομάδας (σε φυλλάδιο της Μονάδας Εφηβικής Υγείας του Νοσοκομείου Παίδων Αγία Σοφία) συνιστάται η καθυστέρηση της σεξουαλικής δραστηριότητας [24] αντιφάσκοντας με την έμμεση ενθάρρυνση για πρώιμη έναρξη της ερωτικής ζωής μέσω διδασκόμενου υλικού.

Μία ιδιαίτερα ευάλωτη ομάδα ανηλίκων, είναι τα παιδιά και οι έφηβοι που έχουν βιώσει κακοποίηση. Τα παιδιά που έχουν υποστεί σεξουαλική κακοποίηση είναι δυστυχώς πολλά (1 στα 10 αγόρια και 1 στα 5 κορίτσια) και αποτελούν ιδιαίτερα ευαίσθητο πληθυσμό, που χρειάζεται πολύ προσοχή, ιδίως σε ότι αφορά στην σεξουαλικότητα. Πολλά παιδιά επίσης έχουν υποστεί σωματική βία. Μία άλλη ευαίσθητη ομάδα είναι τα παιδιά από διαφορετικά πολιτιστικά περιβάλλοντα, κυρίως ανήλικοι μετανάστες, πολλά από τα οποία έχουν βιώσει τραυματικά την βία και την κακοποίηση και ήδη βρίσκονται σε σύγχυση ως προς την σεξουαλικότητα και την ταυτότητά του. Πως αισθάνονται άραγε με τα «σενάρια βίας» ως επί το πλείστον σεξουαλικής, της Θεματικής Εβδομάδας; **Γνωρίζουν κάτι οι υπεύθυνοι για την Διαταραχή Μετατραυματικού Στρες;** Προγράμματα σεξουαλικής αγωγής που στοχεύουν στην πρόληψη της σεξουαλικής κακοποίησης μέσω ευαισθητοποίησης των ενηλίκων, ενημερώνουν εκ των προτέρων τους ενηλίκους για το ότι υπάρχει κίνδυνος να επανατραυματιστούν, και τους διαθέτουν ψυχολογική υποστήριξη σε βάθος χρόνου [25]. Πόσο μάλλον θα πρέπει να υπάρχει πρόβλεψη και φροντίδα για τα παιδιά !

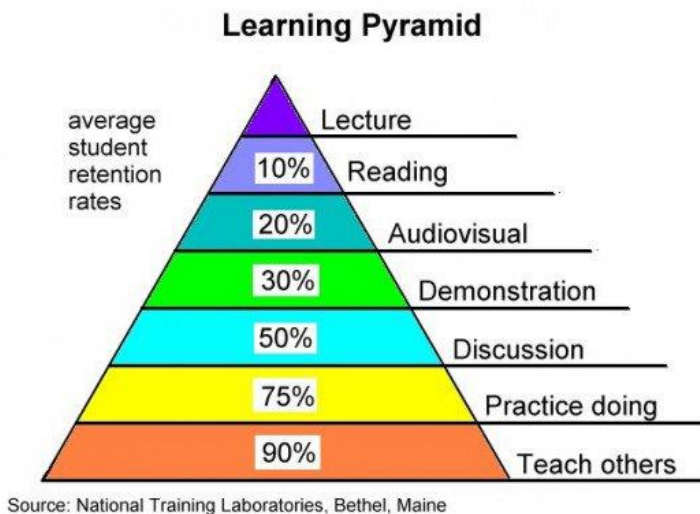
Μεγάλο μέρος του υλικού αντλείται από το πρόγραμμα «*Ευαισθητοποίηση για την Ισότητα των Φύλων ενάντια στη Βία μεταξύ Ερωτικών Συντρόφων*» (GEAR against IPV) (JLS/2008/DAP3/AG/1258), που υποστηρίζει ότι παρουσιάζει «ένα κατάλληλα και ειδικά δημιουργημένο για την ηλικία υλικό». Όμως, η ανάγνωση του δείχνει ότι «οι δραστηριότητες που περιλαμβάνονται σε αυτό το εγχειρίδιο προέκυψαν από βιβλιογραφική ανασκόπηση δημοσιεύσεων και υλικών», και ότι «το Εγχειρίδιο αυτό **αξιολογήθηκε σε εθελοντική βάση από 10 (!) επιστήμονες**», οι οποίοι **μάλιστα διατυπώνουν ερωτηματικά**, καθώς δεν έχουν γίνει μελέτες αποτελεσματικότητας (ούτε ασφάλειας και πιθανών αρνητικών επιδράσεων)

ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ

Δεν λαμβάνεται υπ' όψιν η ανομοιογένεια του μαθητικού πληθυσμού, ως προς το αναπτυξιακό επίπεδο, την ικανότητα κατανόησης και κρίσης, την ωριμότητα, την ικανότητα εκτίμησης του κινδύνου (που ούτως ή άλλως δεν έχει αναπτυχθεί στην ηλικία του Γυμνασίου), το φύλο, τις πολιτιστικές και θρησκευτικές πεποιθήσεις, πιθανά ψυχολογικά ή ψυχιατρικά προβλήματα. Τα παιδιά καλούνται αδιακρίτως (πχ παιδιά με αναπτυξιακές δυσκολίες και διάφορα επίπεδα κατανόησης και σημασιοδότησης, ή παιδιά που έχουν υποστεί κακοποίηση και διατρέχουν υψηλό κίνδυνο επανατραυματισμού μετά από έκθεση σε παρόμοιες καταστάσεις) να ακούσουν, να υποδυθούν, να αναπαραστήσουν, να δουν και να βιώσουν βία, μαθαίνουν έννοιες και όρους μη αποδεκτές από το οικογενειακό τους πλαίσιο, υφίστανται ψυχομετατρεπτικές βιωματικές εμπειρίες (που θα έπρεπε να χορηγούνται μόνο μετά από αίτημα εκ μέρους των γονέων και από ειδικό ψυχικής υγείας)

Τα παιδιά καλούνται να "αποδομήσουν" τα στοιχεία της έμφυλης προσωπικότητας, που έχουν δομηθεί μέσα στην οικογένειά τους, σύμφωνα με τις αξίες και τις πεποιθήσεις των γονέων!

Τα παιδιά επιστρατεύονται (όπως ωμά αναφέρεται, λες και είναι το πιο φυσιολογικό πράγμα), χωρίς να το γνωρίζουν, ως «μοχλός πίεσης» για «λιγότερο ώριμους συνομηλίκους τους» (όπως επί λέξει αναφέρεται σε ένα από τα εγχειρίδια), και χρησιμοποιούνται ως ακούσιοι προπαγανδιστές ατεκμηρίωτων ιδεολογιών και πειραματικών παρεμβάσεων. Αυτό επιτυγχάνεται και με την χρήση της «αλληλοδιδασκτικής», όπου οι ανήλικοι καλούνται να διδάξουν άλλους ανηλίκους. Δηλαδή πρέπει να επαναλαμβάνουν ότι υποστηρίζει ο «φάκελος υλικού» (η διδασκόμενη ύλη) που τους χορηγείται, αφού δεν έχουν γνώσεις για το θέμα, που μάλιστα είναι αμφισβητούμενο επιστημονικά, και δεν μπορούν να αντιπαρατεθούν ή να παρουσιάσουν διαφορετική άποψη. Αυτή η μέθοδος προφανώς επιλέχθηκε γιατί έχει τα υψηλότερα ποσοστά αφομοίωσης του «μαθήματος», όπως φαίνεται και στο σχεδιάγραμμα.

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ / ΓΟΝΙΚΗ ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ

Α) Ένα σοβαρότατο θέμα είναι η υποχρεωτικότητα της παρακολούθησης και η αδιαφορία για τις πεποιθήσεις και επιλογές των γονέων/κηδεμόνων ως προς το διδασκόμενο αντικείμενο. Ενώ μέχρι σήμερα, το ίδιο το Υπουργείο Παιδείας απαιτεί γονική συναίνεση για προγράμματα σχετικά με την σεξουαλικότητα, σε ότι αφορά στην Θεματική Εβδομάδα δεν αποδέχεται καν τις δηλώσεις απαλλαγής των μαθητών από την ενότητα «Εμφυλες Ταυτότητες» που κατατίθενται από τους γονείς τους (προφορική δήλωση του Υπουργού Παιδείας κ. Γαβρόγλου). Έτσι η Θεματική Εβδομάδα γίνεται μέσο για την αφαίρεση γονικής συναίνεσης σε προγράμματα ευαίσθητου για τους ανηλίκους περιεχομένου.

Με αφορμή τη δήλωση του Υπουργού κ. Γαβρόγλου, κάποιοι Διευθυντές Γυμνασίων αρνήθηκαν να παραλάβουν τη δήλωση των γονέων, προσπαθώντας να αποθαρρύνουν του γονείς. Αυτό όμως είναι παράνομο και διώκεται πειθαρχικά διότι:

1. Ο κ. Υπουργός δεν εξέδωσε μέχρι στιγμής γραπτώς την άρνησή του αυτή. Αλλά και αν το κάνει, γνωρίζει ότι δεν έχει νόμιμη βάση, διότι αντίκειται:
 - α) στα άρθρα 10 και 16 του Συντάγματος,
 - β) στο άρθρο 2 του Προσθέτου Πρωτοκόλλου της Σύμβασης της Ρώμης και

γ) την **Διεθνή Σύμβαση Ο.Η.Ε. για τα Δικαιώματα του Παιδιού Ν. 2101/1992 άρθρα 5, 8, 29.**

2. Κάθε Υπηρεσία (λχ. Σχολείο) οφείλει να παραλαμβάνει τα έγγραφα που απευθύνονται σ' αυτήν, να τα καταγράφει στο βιβλίο εισερχομένων και να γνωστοποιεί τον αριθμό πρωτοκόλλου στον πολίτη που κατέθεσε, σύμφωνα με τον **Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (άρθ. 4 Ν. 2690/1999 ΦΕΚ Α' 45)**. Αν η Υπηρεσία έχει αντίρρηση επί του εγγράφου, οφείλει να το παραλάβει και κατόπιν να απαντήσει εγγράφως.
3. Αν κάποιο σχολείο επιμένει να μην παραλαμβάνει τη Δήλωση, ο γονέας μπορεί να τη στείλει στο Σχολείο με συστημένο ταχυδρομείο ή courier. Στο κάτω μέρος της Δήλωσης, πριν την υπογραφή του, θα σημειώσει χειρόγραφα ότι ζητά να του αποσταλεί ταχυδρομικά από το Σχολείο ο αριθμός πρωτοκόλλου του εγγράφου.
4. Οι υπάλληλοι που αρνούνται παραλαβή εγγράφων διαπράττουν πειθαρχικό αδίκημα που καταγγέλλεται στην κα Γενική Επιθεωρήτρια Δημόσιας Διοίκησης σε έτοιμη φόρμα κειμένου: <http://www.gedd.gr> .
5. Τέτοιες Δηλώσεις Απαλλαγής υποβάλλουν εδώ και χρόνια γονείς άλλων θρησκευμάτων για την μη παρακολούθηση του μαθήματος των θρησκευτικών και γίνονται αναντίρρητα δεκτές, τις οποίες επικροτεί ο Συνήγορος του Πολίτη (**ΣΤΠ, Δελτίο Τύπου 31.07.2008**).
6. Σε παλαιότερες αποφάσεις ή ανακοινώσεις τους η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (**ΑΠΔΠΧ Απόφαση αριθ. 77Α/25.6.2002**) και ο Συνήγορος του Πολίτη (**ΣΤΠ – επιστολή σε κ. Υπ. ΥΠΕΠΘ 21.11.2008**) που αφορούσαν την κατοχύρωση της απαλλαγής μαθητών από το μάθημα των Θρησκευτικών, έκριναν ότι μπορούν οι γονείς να ζητούν απαλλαγή από τα σχολεία, όταν το περιεχόμενο που προσφέρεται στα παιδιά τους είναι αντίθετο με τις θρησκευτικές και φιλοσοφικές τους πεποιθήσεις.

Επομένως είναι υποχρεωμένα τα Γυμνάσια να δεχθούν τη Δήλωση Απαλλαγής και να απαλλάξουν τα παιδιά από την παρακολούθηση του συγκεκριμένου θεματικού άξονα σύμφωνα με την Δήλωση του γονέα.

Β) Το υλικό, ο τρόπος διδασκαλίας ποιοι θα διδάξουν και με ποια κριτήρια θα θεωρούνται επαρκείς, δεν είναι πάντα γνωστά και διαθέσιμα προς τους γονείς/κηδεμόνες, καθώς και το ότι το υλικό και συχνά η διδασκαλία παρέχονται από ΜΚΟ

Όμως, η διδακτέα ύλη πρέπει να είναι διαθέσιμη στους γονείς/κηδεμόνες πριν την έναρξη του σχολικού έτους, για πολλούς λόγους:

1. Οι γονείς πρέπει να είναι σίγουροι ότι η ύλη της διδασκαλίας είναι σύμφωνη με τις ηθικές, φιλοσοφικές, θρησκευτικές και πολιτιστικές αξίες της οικογένειάς τους.
2. Οι γονείς πρέπει να είναι προετοιμασμένοι να απαντήσουν στις ερωτήσεις που αναπόφευκτα θα κάνει το παιδί.
3. Σε περίπτωση που οι γονείς δεν συμφωνούν έχουν την δυνατότητα να απευθυνθούν σε εκπαιδευτικό πλαίσιο της επιλογής τους, ώστε το παιδί τους να λάβει διαπαιδαγώγηση σύμφωνη με τις πεποιθήσεις και τις αξίες τους
4. Οι ειδικοί επιστήμονες για την ψυχολογική, ανάπτυξη μπορούν να κρίνουν αν το περιεχόμενο ανταποκρίνεται στο εξελικτικό επίπεδο των παιδιών. Με άλλα λόγια, τι καταλαβαίνει και πως ερμηνεύει το κάθε παιδί αυτά που διδάσκεται.

5. Οι ειδικοί θα κρίνουν την αξιοπιστία και αποτελεσματικότητα του προτεινόμενου προγράμματος, βάσει των υπάρχοντων ερευνών αποτελεσματικότητας (εάν δεν υπάρχουν, η παρέμβαση είναι πειραματική).

Σε προγράμματα του εξωτερικού υπάρχει αναγνώριση του δικαιώματος των γονέων να ενημερωθούν και να συναινέσουν. Συγκεκριμένα, αναφέρεται: "Δικαιώματα των γονέων να αποσύρουν το παιδί τους από τα μαθήματα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης: Το «**Section 405 of the Education Act 1996**» στην Μ. Βρετανία δίνει την δυνατότητα στους γονείς να αποσύρουν το παιδί τους από τα μαθήματα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης, εκτός από αυτά που αφορούν στην βιολογία της ανθρώπινης ανάπτυξης και αναπαραγωγής... **Όλα τα σχολεία πρέπει να διαθέτουν γραπτώς και δωρεάν στους γονείς τους την πολιτική τους για την σεξουαλική διαπαιδαγώγηση. Όλα τα σχολεία πρέπει να διαθέτουν επικαιροποιημένη πολιτική για την Σεξουαλική Αγωγή, που να διατίθεται στους γονείς για να την διερευνήσουν, και η οποία θα ενημερώνει τους γονείς για το δικαίωμά τους να ζητήσουν απαλλαγή για το παιδί τους [26].**

Στην Ελλάδα η βιολογία της ανθρώπινης ανάπτυξης και αναπαραγωγής διδάσκεται ούτως ή άλλως αρκετά εμπειριστατωμένα, στο μάθημα της Βιολογίας. Για οτιδήποτε πέραν αυτού θα πρέπει να υπόκειται στην απόφαση των γονέων να επιτρέψουν ή όχι στο παιδί τους να παρακολουθήσει.

Γ) Πολλοί γονείς δεν αντιλήφθηκαν καν ότι έγινε τέτοιου είδους διδασκαλία στα παιδιά τους, γιατί τα παιδιά δεν το ανέφεραν, αλλά κυρίως γιατί το σχολείο δεν ενημέρωσε τους γονείς για το προτεινόμενο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, ως θα όφειλε. Επίσης δεν γνωρίζουν ότι τα παιδιά καλούνται να εκθέσουν ενώπιον όλων την ιδιωτική ζωή των γονέων και της οικογένειας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ

Με πρόφαση την πρόληψη κάποιων μορφών βίας επιχειρείται ιδεολογική χειραγώγηση των ανηλίκων στα Γυμνάσια με στόχο την αλλοίωση των ταυτίσεων που έχουν αναπτύξει τα παιδιά με το βιολογικό φύλο τους και τα οικογενειακά τους πρότυπα.

Δεν διδάσκεται η σημασία της αλληλεπίδρασης μεταξύ γενετικών, ορμονικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικο-ιστορικών παραγόντων, που αποτελεί το επικρατούν μοντέλο διαμόρφωσης των συμπεριφορών φύλου όπως, μεταξύ άλλων επιστημονικών συγγραμμάτων, αναφέρεται και στο DSM-5 [27], στο κεφάλαιο Gender Dysphoria: «**The term gender is used to denote the public lived role as boy or girl , man or woman, but, in contrast to certain social constructionist theories, biological factors are seen as contributing, in interaction with social and psychological factors, to gender development**». Αντίθετα προκρίνεται μία απολυτοποιημένη και μονόπλευρη παρουσίαση των ζητημάτων φύλου, που θέτει στο στόχαστρο βασικές κοινωνικές δομές, όπως την οικογένεια, την κοινωνία, τον πολιτισμό (που υποτιμητικά αναφέρεται ως «*λαϊκή κουλτούρα*»), και τις παραδόσεις της κοινότητας. Μάλιστα ομολογείται ότι η βάση του σχεδιασμού είναι η φεμινιστική θεωρία (που δεν απορρίπτεται με το παρόν σχόλιο, αλλά δεν θεωρείται και κατάλληλη για την διδασκαλία του συγκεκριμένου θέματος στην συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα)

Υποβάλλεται στα παιδιά η ιδέα ότι η συμπεριφορά που συνάδει με το φύλο τους και την οικογενειακή αξιακή παράδοση αποτελεί δείγμα συμβιβασμού και συμμόρφωσης και ότι περιστελλεί την ελευθερία τους. Υπερμεγεθυνεται δε το μήνυμα της μοναδικότητας και διαφορετικότητας της προσωπικότητας των ατόμων, που «δεν χωράνε σε κουτάκια» («http://www.medinstgenderstudies.org/wp-content/uploads/ManualY4Y_GR.pdf» σελ. 36). Παρουσιάζεται επομένως μια διαστρεβλωμένη ερμηνεία της πραγματικότητας, αφού η ιδιότητα του άνδρα ή της γυναίκας δεν αναιρεί τη μοναδικότητα του καθενός.

Προκαλεί προβληματισμό και ανησυχία η **ιδεολογικά μονομερής και επιστημονικά αμφισβητούμενη επιλογή ύλης, καθώς και ο πιεστικός και σχεδόν προσηλυτιστικός τρόπος προσέγγισης του θέματος**. Επίσης η επιλογή του Γυμνασίου και όχι του Λυκείου, δεν φαίνεται τυχαία. Είναι η ηλικία όπου οι έφηβοι διαμορφώνουν την ταυτότητα τους, επαναδιαπραγματεύονται τις οικογενειακές σχέσεις, δεν έχουν ακόμη αναπτύξει σταθερές φιλίες και εξωοικογενειακές σχέσεις, η κρίση τους δεν είναι ανεπτυγμένη, επιλέγουν απόψεις και στάσεις που υποστηρίζουν φανατικά, χωρίς να διαθέτουν τα στοιχεία που τις τεκμηριώνουν, η εξιδανίκευση και η αναζήτηση του καινούργιου αποτελούν βασικούς πυλώνες έκφρασης. Στην ηλικία αυτή οι έφηβοι παρομοιάζονται με αστακούς που αλλάζουν κέλυφος και μένουν αφύλακτοι, εύκολη λεία για τα μεγάλα ψάρια (Φ. Ντολτό).

Όταν η Πολιτεία δεν προστατεύει τους ανηλίκους οι γονείς θα πρέπει να αναλάβουν την ευθύνη για την διαφύλαξη της ορθής μόρφωσης και υγιούς ανάπτυξης των παιδιών τους. Ας διεκδικήσουν το **δικαίωμα της απαλλαγής των παιδιών** τους από τα πρόχειρα και συχνά ύποπτα για ιδεολογικές σκοπιμότητες **δήθεν** εκπαιδευτικά προγράμματα. Τα σχολεία είναι υποχρεωμένα να δεχθούν να παραλάβουν τις αιτήσεις απαλλαγής που υποβάλλουν οι γονείς [26]. Η πρακτική αυτή συνάδει με την ανάγκη για σεβασμό των δικαιωμάτων τους, για υψηλού επιπέδου αξιόπιστη εκπαίδευση στα Ελληνικά σχολεία καθώς και με το Δημοκρατικό μας πολίτευμα. Οι γονείς δικαιούνται να διεκδικήσουν ποιοτικά εκπαιδευτικά προγράμματα, που αποδεδειγμένα θωρακίζουν τα παιδιά μέσω της γνώσης και να απαιτήσουν να αποσυρθεί το υλικό των "Εμφυλων Ταυτοτήτων" ως απαράδεκτο.

Οι Εκπαιδευτικοί θα πρέπει να γνωρίζουν την ευθύνη τους και να είναι ενήμεροι για τις πιθανές αρνητικές συνέπειες τέτοιων «μαθημάτων»

Οι ειδικοί για την προαγωγή υγείας, ειδικοί της Ψυχικής Υγείας που ασχολούνται με την ψυχοκοινωνική και ψυχοσεξουαλική ανάπτυξη, ειδικευμένοι Εκπαιδευτικοί, Νομικοί και διαμορφωτές της πολιτικής, **θα πρέπει να ανασκοπήσουν και να εξετάσουν με λεπτομέρεια και να αξιολογήσουν όλο το προτεινόμενο υλικό** (το οποίο επίσης προτείνει ιστοσελίδες, βίντεο και κινηματογραφικές ταινίες).

Στα προγράμματα διαμόρφωσης της προσωπικότητας της νέας γενιάς, σε κάθε επίπεδο, θα πρέπει να δίνεται προτεραιότητα στις αξίες και πεποιθήσεις κάθε λαού, όχι μόνο γιατί αυτό είναι δίκαιο και δημοκρατικό, αλλά και γιατί η αναγνώριση της ιστορίας και του πολιτισμού κάθε έθνους πλουτίζει και τροφοδοτεί το παγκόσμιο γίγνεσθαι. Οι Ενώσεις κρατών (Ευρωπαϊκή Ένωση, Ο.Η.Ε.) για να αναπτύσσονται υγιώς χρειάζονται, όπως κάθε σώμα, σφριγηλά κράτη-μέλη, που τροφοδοτούνται από τις ρίζες τους (και όχι άβουλους ακολούθους που προσβλέπουν σε ανταλλάγματα)

Γιατί άραγε δίνεται τόση έμφαση στην αποδόμηση του παραδοσιακού μοντέλου της Ελληνικής Οικογένειας, όταν είναι γνωστό στην Υφήλιο ότι οι Έλληνες έχουν αντέξει 10 χρόνια

σοβαρότατης οικονομικής κρίσης και χάρη στους υπάρχοντες οικογενειακούς δεσμούς, που λειτουργούν προστατευτικά και όχι καταστροφικά; Δυστυχώς **δημιουργείται η εντύπωση ότι επιχειρείται να αποδομηθεί ένας κεντρικός παράγοντας της κοινωνικής και συλλογικής ψυχικής ανθεκτικότητας των Ελλήνων.**

Γιατί άραγε η αναγνώριση της διαφορετικότητας είναι «επείγουσα» και επιτακτική, μόνον σε ότι αφορά στις σεξουαλικές διαφορετικότητες; Η αναγνώριση και ο σεβασμός των ιδιαίτερων και ζωτικών για κάθε κοινωνία αξιών και δικαιωμάτων, καταργείται; Εκτός, εάν το δικαίωμα στην διαφορετικότητα το έχουν μόνο κάποιες ομάδες, ενώ οι υπόλοιποι οφείλουν να συμμορφωθούν προς ομογενοποιημένα μοντέλα...

Για όλα όσα αναλυτικά αναπτύχθηκαν ανωτέρω ζητούμε τα εξής :

1. Την απόσυρση από το επίσημο πρόγραμμα σπουδών της Ελληνικής Πολιτείας, όπως αυτό διαμορφώνεται από τον αρμόδιο φορέα, του άξονα «Έμφυλες Ταυτότητες» της «Θεματικής Εβδομάδας ».
2. Την απόσυρση όλων των ΜΚΟ οι οποίες εμπλέκονται τόσο στην διάδοση, παράδοση και διαμόρφωση της λεγομένης «Θεματικής Εβδομάδος » με ότι αυτό συνεπάγεται
3. Την απόσυρση του σχετικού ενημερωτικού εκπαιδευτικού υλικού, το οποίο διένειμε το Υπουργείο Παιδείας σε συνεργασία με τις ΜΚΟ σε οποιαδήποτε μορφή κ' αν βρίσκεται π.χ. έντυπο, ηλεκτρονικό, ψηφιακό, ακουστικό κτλ. και το οποίο αφορά στην ενότητα «Έμφυλες Ταυτότητες» της Θεματικής Εβδομάδας
4. Την σύσταση αρμόδιας επιστημονικής και διοικητικής επιτροπής, από όλους τους σχετικούς επίσημα αναγνωρισμένους κρατικούς επιστημονικούς φορείς, οι οποίοι θα αξιολογήσουν ποιοτικά και επιστημονικά, το ενημερωτικό υλικό, που διένειμαν οι ΜΚΟ μέσω του Υπουργείου Παιδείας στα σχολεία, αλλά και το υπόλοιπο διδασκόμενο υλικό, ως προς την μονομέρεια, την παραπληροφόρηση και τον προσηλυτιστικό και τρόπο διδασκαλίας
5. Την σύσταση επιτροπής από ειδικούς ψυχικής υγείας, που θα αξιολογήσει την σχετική με την βία ύλη και τρόπο διδασκαλίας, θα αποφανθεί για τις πιθανές αρνητικές επιπτώσεις και θα διεξάγει έρευνα για τις επιδράσεις στον ψυχισμό και στην συμπεριφορά, ως αποτέλεσμα της εφαρμογής του προγράμματος.
6. Την σύσταση εξεταστικής επιτροπής, από τους αρμόδιους κατά τον νόμο, για τον σκοπό αυτό φορείς, οι οποίοι θα ελέγξουν αν ήταν νόμιμη η εμπλοκή των ΜΚΟ στο πρόγραμμα σπουδών στα σχολεία, αν ήταν νόμιμη η διάδοση και χορήγηση του υλικού τους από το Υπουργείο Παιδείας στα σχολεία, αν έχει υποστεί οικονομική βλάβη το Ελληνικό Δημόσιο από την εμπλοκή αυτή και σε τι βαθμό και αν υπάρχει έλλειψη προστασίας ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων
7. Τον έλεγχο όλων όσων ανέλαβαν έργο διδασκαλίας και διάδοσης του υλικού των ΜΚΟ στο πλαίσιο της Θεματικής Εβδομάδος, αν όντως ήταν εκπαιδευτικοί ή αν όντως είχαν την πιστοποιημένη επιστημονική κατάρτιση να επιτελέσουν αυτήν την λειτουργία, αν είναι όντως κάτοχοι των κατάλληλων πτυχίων.
8. Την υποχρεωτική ενημέρωση με κάθε πρόσφορο τρόπο όλων των συλλόγων γονέων και κηδεμόνων σε όλα τα σχολεία της Ελληνικής Επικράτειας για τα θέματα της Θεματικής Εβδομάδος, την δημιουργία συλλογικού οργάνου - μηχανισμού αμφίδρομης ενημέρωσης και εκφράσεως των απόψεων των γονέων, οι οποίοι επισήμως να θεωρούνται συνδιαμορφωτές της ύλης που θα διδάσκεται για τα θέματα αυτά.

9. Την εφαρμογή του συνταγματικώς κατοχυρωμένου δικαιώματος ασκήσεως της γονικής μέριμνας, από τους ίδιους τους γονείς και την αναγνώριση εκ της πολιτείας του επίσης συνταγματικώς κατοχυρωμένου δικαιώματός τους να αρνηθούν να χορηγήσουν εκπαιδευτική αγωγή, η οποία διαφέρει από τις προσωπικές τους φιλοσοφικές και θρησκευτικές πεποιθήσεις, αξίες και επιλογές και οτιδήποτε άλλο σχετικό με την διαμόρφωση της ταυτότητας των παιδιών.
10. Την σύσταση αρμόδιου Πανελληνίου ελεγκτικού μηχανισμού, στον οποίο να μπορεί να προσφεύγει παραπονούμενος ο κάθε γονέας, ο οποίος ένωσε, ότι προσβάλλεται ή περιορίζεται η άσκηση της γονικής του μέριμνας κατά την σχολική περίοδο ή όταν συνέβη περιστατικό αδικαιολόγητης διάκρισης λόγω απόψεων και ιδεών και οι αρμόδιοι καθηγητές δεν έπραξαν τα δέοντα να το αντιμετωπίσουν.
11. Την εφαρμογή της υποχρέωσης της Πολιτείας να ενημερώνει με κάθε πρόσφορο τρόπο όλους τους συλλόγους γονέων και κηδεμόνων τόσο σε επιστημονικό όσο και σε διδακτικό επίπεδο, όλων των εξελίξεων και δεδομένων τα οποία προκύπτουν από την εκπαιδευτική δραστηριότητα σε χώρες της υφηλίου.
12. Την υποχρεωτική νομική ενημέρωση προς κάθε γονέα, ο οποίος όταν θίγεται η γονική μέριμνα με κάθε τρόπο, λόγω πεποιθήσεων, να γνωρίζει πώς και με ποιο τρόπο μπορεί να διαμαρτυρηθεί διοικητικά και νομικά έναντι παντός υπευθύνου.
13. Την υποχρεωτική νομοθετικά ενημέρωση όλων των γονέων στην Ελληνική επικράτεια μέσω των συλλόγων γονέων και κηδεμόνων, για μελλοντικές αλλά και ήδη υπάρχουσες νομοθετικές ρυθμίσεις, που αφορούν σε όλα τα ζητήματα που σχετίζονται με την ανατροφή, εκπαίδευση, διαμόρφωση και αγωγή των παιδιών, τόσο με την ιδιότητα των μαθητών, όσο και με την ιδιότητα των μελών της Ελληνικής Κοινωνίας και άρα μελλοντικών ενεργών πολιτών.
14. Την ανακοίνωση του απολογισμού ως προς τι διδάχθηκε και από ποιους σε κάθε σχολείο και στο σύνολο της Επικράτειας.

Παραπομπές

1. <https://diavgeia.gov.gr/doc/7%CE%91%CE%91%CE%954653%CE%A0%CE%A3-%CE%910%CE%A5>.
2. http://www.alfavita.gr/sites/default/files/attachments/2017_192356_d2_thematiki_evdom_ada_sta_gymnasiapdf
3. <http://www.iep.edu.gr/index.php/el/thematiki-evdomada-category>
4. Lindau ST et al. A study of sexuality and health among older adults in the United States. N Engl J Med 2007; 357:762-774
5. <http://www.euro.who.int/en/data-and-evidence/evidence-informed-policy-making/about-us>
6. **Μετααναλύσεις και ανασκοπήσεις ονομάζονται οι μελέτες που συνοψίζουν και αποτιμούν τα ευρήματα όλων των υπαρχόντων ερευνών.** Εντοπίζουν όλες τις υπάρχουσες έρευνες για ένα θέμα, και επιλέγουν όσες έχουν τα απαραίτητα ποιοτικά χαρακτηριστικά. Μία έρευνα για την αποτελεσματικότητα μιας παρέμβασης σεξουαλικής αγωγής , για να είναι ποιοτική, πρέπει να πληροί ορισμένα κριτήρια, όπως: Σαφή καθορισμό του σκοπού της παρέμβασης, Λεπτομερή περιγραφή του περιεχομένου και του σχεδιασμού της παρέμβασης, ώστε να μπορεί να επαναληφθεί και από άλλους ερευνητές. Να περιλαμβάνει τυχαίοπονημένη (randomly allocated) ομάδα ελέγχου. Να παρέχει στοιχεία για τον αριθμό και τα χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων και της ομάδας ελέγχου. Να αναφέρονται τα ποσοστά αποχώρησης (attrition rate) από την έρευνα, τόσο

από την ομάδα που διερευνάται όσο και από την ομάδα ελέγχου. Να αναφέρει στοιχεία πριν και μετά την παρέμβαση. Να αναφέρει τα ευρήματα για όλες τις εξεταζόμενες παραμέτρους, όπως περιγράφονται στον σκοπό της έρευνας. Να υπάρχει επαρκής χρόνος follow up (παρακολούθησης των αποτελεσμάτων της παρέμβασης)

7. Langford R, et al. The World Health Organization's Health Promoting Schools framework: a Cochrane systematic review and meta-analysis BMC Public Health (2015) 15:130
8. Mason-Jones S et al. School-based interventions for preventing HIV, sexually transmitted infections, and pregnancy in adolescents (Review). Cochrane Database of Systematic Reviews, 2016 Issue 11. Art. No.: CD006417. DOI: 10.1002/14651858.CD006417.pub3.
9. http://www.iep.edu.gr/images/IEP/EPISTIMONIKI_YPIRESIA/Epist_Monades/A_Kyklos/School_Democracy/Thematiki_Evdomada/EMFYLES_TAYTOTHTES/BIOLOGIKO_KAI_KOINONIKO_FYLO/KETHI/4_EFIBIKES_TAYTOTITES_FYLOY.pdf
10. <http://www.iep.edu.gr/el/fakelos-ekpaideftikoy-ylikoy/emfyles-taftotites/viologiko-kai-koinoniko-fylo?view=article&id=298>
11. <http://www.iep.edu.gr/el/fakelos-ekpaideftikoy-ylikoy-soma-kai-taftotita/emfyles-taftotites/viologiko-kai-koinoniko-fylo?view=article&id=299>
12. Hines M. Sex related variation in human behavior and the brain. Trends Cogn Sci, 2010;14:448-56,
13. Bao Ai-Min, Swaab D. Sexual differentiation of the human brain: Relation to gender identity, sexual orientation and neuropsychiatric disorders. Front Neuroendocrinology, 2011;32:214-226, <https://doi.org/10.1016/j.yfrne.2011.02.007>
14. Todd B, et al. Sex differences in children's toy preferences: A systematic review, meta-regression, and meta-analysis. Infant and Child Development, Nov 2017, DOI: 10.1002/icd.2064
15. https://www.scribd.com/document/338879264/%CE%A5%CE%A0%CE%9F%CE%A5%CE%A1%CE%93%CE%95%CE%99%CE%9F-%CE%A0%CE%91%CE%99%CE%94%CE%95%CE%99%CE%91%CE%A3-%CE%A0%CE%A1%CE%9F%CE%A3-%CE%94%CE%99%CE%A3-%CE%93%CE%99%CE%91-%CE%98%CE%95%CE%9C%CE%91%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97-%CE%95%CE%92%CE%94%CE%9F%CE%9C%CE%91%CE%94%CE%91#from_embed
16. Endocrine Treatment of Gender-Dysphoric/Gender-Incongruent Persons: An Endocrine Society Clinical Practice Guideline. J Clin Endocrinol Metab, November 2017, 102(11):1–35
17. http://www.iep.edu.gr/images/IEP/EPISTIMONIKI_YPIRESIA/Epist_Monades/A_Kyklos/School_Democracy/Thematiki_Evdomada/EMFYLES_TAYTOTHTES/BIOLOGIKO_KAI_KOINONIKO_FYLO/KETHI/4_EFIBIKES_TAYTOTITES_FYLOY.pdf
18. <http://www.iep.edu.gr/el/odigies-gia-ti-dieksagogi-erevvas>
19. http://www.medinstgenderstudies.org/wp-content/uploads/ManualY4Y_GR.pdf
20. <http://www.iep.edu.gr/el/fakelos-ekpaideftikoy-ylikoy-soma-kai-taftotita/emfyles-taftotites/viologiko-kai-koinoniko-fylo?view=article&id=297>
21. <https://wordpress.com/post/sexualikiygeia.wordpress.com/83>, <https://wordpress.com/post/sexualikiygeia.wordpress.com/1015>
22. <https://sexualikiygeia.wordpress.com/2017/08/15/%CF%83%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B5%CF%8C%CF%84%CF%85%CF%80%CE%B1-%CF%86%CF%8D%CE%BB%CE%BF%CF%85-%CF%83%CF%84%CE%B1->

[%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CF%86%CF%85%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%AC%CF%84%CE%BF%CE%BC%CE%B1/](#)

23. Sex and Relationship Education Guidance, Curriculum & Standards. Head teachers, Teachers & School Governors Status: good practice Date of issue: July 2000 Ref: DfEE 0116/2000
24. [ΜΟΝΑΔΑ ΕΦΗΒΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ Β' ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ ΠΑΝ/ΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ, ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΠΑΙΔΩΝ Π&Α.ΚΥΡΙΑΚΟΥ - "Τι συμβαίνει στην Εφηβεία;"](#)
25. Martin EK. An evidence-based Education Program for adults about sexual abuse ("prevent it!"), that significantly improves attitudes, knowledge and behavior. *Frontiers in Psychology*, 2016
26. (Robert Long. Sex and Relationships Education in Schools (England). BRIEFING PAPER, Number 06103, 9 June 2017)
27. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fifth Edition, DSM-5. American Psychiatric Association. American Psychiatric Publishing, 2013
28. <https://www.tideon.org/index.php/2012-02-03-08-08-55/2012-02-28-20-15-23/9847-2017-02-18-14-27-06%5D>
Το διδασκόμενο υλικό των Έμφυλων Ταυτοτήτων βρίσκεται στον Φάκελο εκπαιδευτικού υλικού «Σώμα και Ταυτότητα» στην σελίδα του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής: <http://www.iep.edu.gr/index.php/el/thematiki-evdomada-category>

Η επιστολή συντάχθηκε από την Ομάδα Δράσης για την Υγεία, τις Σχέσεις, την υγιή Σεξουαλικότητα, την Εκπαίδευση, τα Ιδανικά και τις Αξίες ΟΔΥΣΣΕΙΑ.

www.odysseia-society.gr

info@odysseia-society.gr

Συνηγορεύουν Έλληνες Πολίτες.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Γραφείο Γενικού Γραμματέα

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ

Γραφείο κ. Πρωθυπουργού

ΒΟΥΛΗ

Γραφείο κ. Προέδρου Βουλής

ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Γραφείο Μακαριωτάτου

ΑΡΧΗΓΟΣ ΤΗΣ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗΣ

Γραφείο κ. Προέδρου

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΙ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Γραφείο κ. Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης

ΑΡΧΗΓΟΙ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΚΟΜΜΑΤΩΝ

Γραφεία Προέδρων

ΑΡΧΗΓΟΙ ΤΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

Γραφεία Προέδρων

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ

Γραφεία Υπουργών

Γραφεία Αναπληρωτών Υπουργών

Γραφεία Γενικών Γραμματέων

Γραφεία Ειδικών Γραμματέων

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΙ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Γραφεία Αντιπροέδρων

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Γραφείο κ. Προέδρου

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

Γραφείο κ. Προέδρου

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Γραφείο κ. Προέδρου

ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρόεδρο Διαρκούς Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος.
Αρχιγραμματέα Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος.
Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτες της Εκκλησίας της Ελλάδος.
Τιτουλάριους Μητροπολίτες της Εκκλησίας της Ελλάδος.
Βοηθούς Επισκόπους της Εκκλησίας της Ελλάδος.
Τιτουλάριους Επισκόπους της Εκκλησίας της Ελλάδος.
Σχολάζοντες Αρχιερείς της Εκκλησίας της Ελλάδος.
Συνοδική Επιτροπή Βιοηθικής.
Συνοδική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.
Συνοδική Επιτροπή Γάμου, Οικογένειας, Προστασίας παιδιού και Δημογραφικού Προβλήματος.
Συνοδική Επιτροπή επί της Χριστιανικής Αγωγής και της Νεότητας.
Κέντρο ψυχικής Υγείας Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

**ΠΡΥΤΑΝΕΙΣ Ή ΠΡΟΕΔΡΟΙ ΔΙΟΙΚΟΥΣΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ**

Πρυτάνεις ΑΕΙ και ΑΤΕΙ
Κοσμήτορες Σχολών ΑΕΙ
Διευθυντές Σχολών ΑΤΕΙ
Προέδρους τμημάτων ΑΕΙ
Προϊσταμένους τμημάτων ΑΤΕΙ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.

Γραφείο κ. Προέδρου

ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΕΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ

Γραφεία Γενικών Γραμματέων

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ

Γραφεία Περιφερειάρχων
Γραφεία Αντιπεριφερειάρχων
Περιφερειακά Συμβούλια

ΔΗΜΟΙ

Γραφεία κ. Δημάρχων
Γραφεία κ. Αντιδημάρχων Παιδείας
Επιτροπές Παιδείας των Δήμων

ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑ ΠΡΩΤΟΔΙΚΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΝΩΣΗ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΝΩΣΗ ΔΙΚΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΝ

ΙΕΡΑ ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ:

- Γενική Διεύθυνση Σπουδών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
- Διεύθυνση Σπουδών, Προγραμμάτων και Οργάνωσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
- Διεύθυνση Σπουδών, Προγραμμάτων και Οργάνωσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
- Περιφερειακές Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Χώρας
- Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης της Χώρας
- Διευθύνσεις Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Χώρας
- Όλες τις Δημόσιες και Ιδιωτικές Σχολικές Μονάδες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Χώρας
- Γραφεία Αγωγής Υγείας των Διευθύνσεων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Χώρας
- Συμβουλευτικούς Σταθμούς Νέων των Διευθύνσεων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Χώρας
- Σιβιτανίδειος Δημόσια Σχολή Τεχνών και Επαγγελματιών
- Ριζάρειος Εκκλησιαστική Σχολή

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

- Γραφείο κ. Προέδρου
- Γραφείο Έρευνας, Σχεδιασμού και Εφαρμογών Β

ΟΛΜΕ, ΟΛΤΕ, ΟΙΕΛΕ, ΕΛΜΕ, ΕΛΤΕ, ΔΟΕ

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ

ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ (ΑΠΔΠΧ)

ΙΑΤΡΙΚΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΠΑΙΔΟΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ - ΕΝΩ.ΨΥ.Π.Ε.
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΨΥΧΟΛΟΓΩΝ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΣΥΛΛΟΓΟΙ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ
ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΠΟΛΥΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ
ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ/ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΛΑΟΥ
ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΙ ΑΠΟ ΤΟ Ι.Ε.Π. ΦΟΡΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΘΕΜΑΤΙΚΗΣ
ΒΔΟΜΑΔΑΣ